

За LH и RH (както и за HL и HR)

Когато "Нолдоринския" материал от "Етимологиите" се приспособява към късния Синдарин, много думи трябва леко да се променят, за да отговарят на преработките, които Толкин е направил след написването на "Етимологиите" в края на трийсетте. Описахме една такава промяна в статията "Ае или Ое?", и по-точно за това дали първичния дифтонг ai се появява като ое или ае в езика с келтско звучене в Толкиновия свят: В "Нолдорин" основното правило било, че ai се превръщало в ое, както е отразено в по-голямата част на "Етимологиите". Както и да е, Толкин променил решението си и някъде около момента на превръщането на Нолдорин в Синдарин той решил, че ai се превръща всъщност в ае в този език.

Друга промяна, засягаща голям брой думи, включва звуците, които в изписването на Нолдорин/Синдарин на латиница обикновено се изразява с диграфите lh и rh . В Куеня същите звуци обикновено се изписват hl и hr. Това са беззвучени L и R, т. нар. дентално L и вибрантно R, произнесени без гласните струни да вибрират. Това, което Толкин е имал предвид, очевидно е явлението, което се описва като "прошепнат" вариант на нормалното елфско L и R. На английски беззвучено L се появява само като вариант на обикновеното L. (Например L в please е беззвучено; в сравнение със звучното L в lease, като пример, взет от "Въведение в елфическия".) Но в Синдарин и Куеня тези беззвучени звуци са самостоятелни фонemi.

В Нолдорин от Етимологиите rh- и lh са често срещани начални звуци. Първични думи и основи, започващи на r- и l-, по правило дават нолдорински думи, започващи на rh- и lh-, а в съответните думи на Куеня има обикновени r- и l-, т.е. първичният звук не е променен. Ето два примера: първичното rigê (корона) дава на Нолдорин rhî и на Куеня riê (LR:383 s.v. RIG), а първичното lassê (листо) дава на Нолдорин lhass и на Куеня lassë (LR:367 s.v. LAS1). За Нолдорин би могло да се каже, че звуците lh and rh са просто резултат от реализирането на фонемите /l/ and /r/ в началото на думата. Обаче има свидетелства, че Толкин е променил това. По времето, когато Нолдорин ставал Синдарин, той решил, че в Синдарин, както в Куеня, първичните начални r- и l- просто не се променят. В най-ранните ръкописи на "Властелина" има следи от същата система, както в "Етимологиите" (например в RS:438 има Rhascarn като ранно име на Карадрас, Червено(.....)); ясно, че това са rhas(s) "рог" + carn "червен"), но скоро промяната станала почти повсеместна. Така има доста примери за нолдорински думи, започващи с rh- и lh-, съответстващи на думи на Синдарин, започващи на r- и l-. Ще разгледаме някои от тях.

Нолдоринското rhom "рог, тропет" (LR:384 s.v. ROM) се появява отново като rom в Синдарин (WJ:400); в двата случая първичната форма без съмнение е започвала с обикновено r- (вероятно *rombâ, като в Куеня и Стар Синдарин romba). Нолдоринското lham(b) "език" (LR:367 s.v. LAB) отговаря на синдаринското lam (WJ:394 cf. 416); и двете би трябвало да идват от първичното lambâ (или lambê, когато се има предвид "език" като "реч", а не като орган на тялото, но двете значения на думата съвпадат в Нолдорин и Синдарин). Друг пример за промяна от lh- в Нолдорин към l- в Синдарин се вижда при думата за "цвете", на Нолдорин lhoth (LR:370 s.v. LOT(H)) отговарящо на loth в Синдарин (споменато в Приложението на „Силмарилион“). Кристофър Толкин споменава име на орел на Нолдорин – Lhandroval в LR:382 s.v. RAM; новата форма на Синдарин Landroval се появява в LotR3/VI гл. 4 ("Гуаихир" **издигна Гандалф и полетя на юг, и с него летеше Ландровал...**) Още един пример намираме в Нолдорин в думата lheitian "освобождение, пускане" (LR:368 s.v. LEK); издаденият „Силмарилион“ разказва за "the Lay of Leithian, Release from Bondage" (глава 19). Новата форма leithian се среща също и в..... заедно със самите Етимологии; виж по-долу. Що се отнася до още примери за промяната rh > r, можем да сравним топонима Rhamdal (LR:390 s.v. TAL, TALAM) с формата Ramdal от „Силмарилион“. Думата за "пещера" на Нолдорин е rhond (или rhonn) , посочена в LR:384 s.v. ROD. Това очевидно отговаря на по-късното rond в Синдарин, като в Nadhodron, което е сивоелфическото название на Мориа (WJ:414 сочи, че по-късно Толкин е решил, че основата е по-скоро RONO, а не ROD, но това не е от значение.) Сравнете също женското име Rhian "Crown-gift" на Нолдорин (LR:368 s.v. RIG) с Rían като името на жената на Хуор в Силмарилион.

Следователно не липсват доказателства за промените lh > l и rh > r. Но нима звуците rh- и lh- не съществуват също и в късния Синдарин? Има ги, но вече не произлизат от обикновените r-, l- в първичния език, и вече не са просто алофони на /r/ and /l/. В Приложение E на "Властелина на Пръстените", при обяснение на правописните правила, Толкин пише:

LH представлява [L] когато е беззвучно (обикновено като резултат от начално sl-). В (стара) Куеня се изписвало hl, но през Третата епоха обикновено се произнасяло l.

Подобно и за rh:

RH представлява беззвучно r (обикновено като резултат от начално sr- в миналото). Изписвало се hr в Куеня.

Така в Синдарин rh, lh (и в Куеня hl, hr) обикновено идват от sl-, sr- а не от обикновените l-, r- (защото Толкин решил, че те остават непроменени и в Синдарин, и в Куеня). Развитието на sr > rh/hr се потвърждава от източник, по-късен от "Властелина на пръстените", където Толкин извежда елфически думи за "плът" – на Синдарин rhaw и на Куеня hrávë – от първичната srâwë (MR:350). Тази нова система се отличава от основните лингвистични линии, които Толкин е следвал преди това в Етимологиите. Когато в средата на трийсетте години на XXв Толкин пишел "Етимологиите", първичните начални sr- и sl- давали на Нолдорин thr- и thl-, а на Куеня началното sl- просто се свеждало до обикновено l- (и sr- е щяло най-вероятно да се свежда до обикновено r- по същия начин, но няма примери за това в "Етимологиите".) Това се наблюдава в думи като глагола thribi "драскам" от основата SRIP, или първичната slaiwâ "sickly" (основа SLIW), даваща на Нолдорин thlaew (или thloew). Начално thl в последствие станало fl, така че thlaew се превърнало по-късно в flaew (има още два примера за такова изменение: thliw, "болест" от същата основа и по-късно станало fliw; и thloss "шепот" от основата SLUS, по-късно станало floss.) **The Quenya cognates show** обикновено l- (N thlaew/flaew = Q laiwa, N thiw/fliw = Q lívë, N thloss/floss = Q lussë). В Куеня от "Етимологиите" няма думи, започващи на hr- and hl-; наличието на тези звуци във висшеелфическия очевидно по това време още не е било замислено от Толкин.

Да обобщим:

Стара система (използвана в повечето от Етимологиите):

Първично начално l- дава на Нолдорин lh- и на Куеня l-

Първично начално r- дава на Нолдорин rh- и на Куеня r-

Първично начално sl- дава на Нолдорин thl- (по-късно се превръща в fl-) и на Куеня l-

Първично начално sr- дава на Нолдорин thr- и на Куеня *r- (няма примери за това)

Но след това, с приближаването към "Властелина на пръстените", Толкин решил, че първичните l-, sl- и r-, sr- са се развили по един и същи начин и в Куеня, и в "Нолдорин">Синдарин:

Нова система (използвана при Куеня и Синдарин от "Властелина на пръстените"):

Първично начално l- запазва се l- и в Синдарин, и в Куеня

Първично начално r- запазва се r- и в Синдарин, и в Куеня

Първично начално sl- дава беззвучно L, изписвано lh- на Синдарин и hl- на Куеня

Първично начално sr- дава беззвучно R, изписвано rh- на Синдарин и hr- на Куеня

Следователно правим следното заключение: При обновяването на материала за "Нолдорин" от "Етимологиите" към Синдарин от "Властелинът и пръстените" трябва да променим началната съгласна на думи, започващи с lh- и rh- в обикновени l-, r-, докато думи на Нолдорин, започващи на thl- (fl-) и thr-, трябва да се променят и да започват с lh- и rh- на Синдарин. Можем да помислим за въвеждането на hl-, не обикновеното l-, в думи на Куеня, които са получени от основи, започващи на SL- (и hr- в думи на Куеня, които са получени от основи, започващи на SR-, ако "Етимологиите" ни бяха предоставили подобен материал, но единственият такъв пример е основата SRIP, и под него нея изброени думи на Куеня).

Що се отнася до формите на "Нолдорин"/Синдарин, има следи (или по-скоро загатвания?) в "Етимологиите" за променената система. В много случаи имаме нолдорински думи с начално l- и r- вместо lh- и rh-, като че ли Новата система вече се задава: тези думи от "Етимологиите" обикновено могат да бъдат приспособени към Синдарин, без значително да се променят. Смяната между lh/l и rh/r не изглежда системна и вероятно отразява нерешителността на Толкин по този въпрос. От особен интерес е написаното за LEK (LR:368), където Толкин отначало дал думата за "освобождение, пускане" като lheithian. Но на мястото, което Кристофър Толкин описва като "приложение, съпътстващо тези етимологии", тази дума се превръща в leithian: "Leithian release; cf. Lay of Leithian." Изглежда, че след първоначалното вписване на думата и преди създаването на съпътстващото приложение Толкин е направил

промяната. Други случаи на l- вместо lh-, вече в "Етимологиите", са lalf и lalven (мн.ч.. lelf, lelvin) "бръст" (запис ÁLAM; контрастира с формата lhalwen от записа на LÁLAM, но дори там множественото число е дадено като lelwin вместо *lhelwin!), leithia "освобождавам" (LEK, от същите придружаващи бележки, от които е и leithian), lith "пясък" (LIT), lond > lonn "пътека" (AK – но lhopn в записа LOD!), Lothlann (име на място) (LUS - но Lhothlann в записа LAD!). Случаи на r- вместо rh- са râd "пътека, следа", rado "права път, намирам път", rant "жила; вена", rath "русло, речно легло" (всички изборени при основата RAT), Rathloriel име на река) (RAT, LÁWAR/GLÁWAR), Regornion "Hollin" (ERÉK), risto "разцепвам, раздирам" (RIS), roch "кон" (ROK), rosto "копая, издълбавам" (ROD).

Етимологиите пък дават няколко нолдорински думи също започващи на lh- и rh-, които запазват тези си начални звуци даже и в Синдарин по-късно. Имаме например думата lhaw "уши", в Етимологиите е изведена от старата форма за **двоично** множествено число lasû, производна на основата LAS2 "слушам". По принцип не бихме се колебали да поправим lhaw до Синдаринското law. Но формата lhaw се среща във "Властелина на пръстените" като част от името Amon Lhaw "....." или буквално *"Хълм на ушите" (споменава се към края на главата "Голямата река" в том 1.) Какво да разбираме под това? Изглежда Толкин в някои случаи е пренесъл стари Нолдорински форми в Синдарин, съвсем допустимо е да го е направил, просто защото му е харесвало как звучат. Разбира се, това е наложило създаването на нови етимологии на тези думи, свързването им с първични форми с начални sl- и sr- , където l- и r- са били достатъчни в Старата система. Ясно е, че в периода след "Властелина на пръстените" Толкин извеждал lhaw от основата SLAS, а не LAS като в Етимологиите.

Това се наблюдава при сродния глагол на Куеня hlar- "слушам", който се появява в късния вариант на поемата Markirya (MC:222: Man hlaruva rávëa súrë[?] "Who shall hear the wind roaring[?]") В Куеня началното hl- идва от по-ранно sl-. И ако трябва да сме съвсем точни, трябва да променим l- в hl- в тези думи на Куеня, които се производни на LAS2 в "Етимологиите" (а именно lár "чифт уши", глагола lasta- "слушам" и съществителното lasta "слушане", заедно с името Lastalaica "остри уши"). След като нолдоринската дума lhaw "чифт) уши" запазва своето lh- в Синдарин, трябва да допуснем, че сродното единствено число на lhewig "ухо" също остава непроменено.

Друг случай на нолдоринско lh-, което остава в Синдарин, се среща в думата lhûg „дракон, змия, змей“, която за пръв път се появява в "Етимологиите" (s.v. LOK, LR:370), а също така и в Приложението на „Силмарилион“ (entry lok-), и там изрично е посочено, че е на Синдарин. Това Приложение освен това твърди, че съответната дума на Куеня е била (h)lókë, докато Етимологиите посочват просто lókë. Вероятната дума на Куеня hlókë би идвала от първична форма, започваща на sl- (по всяка вероятност *slókê), така че Толкин още веднъж е въвел нова етимология, за да запази Синдаринска дума в нейната Нолдоринска форма. По някаква причина той не е искал да поправи lhûg на lûg.

Съществуват и няколко случая на останало си и в Синдарин rh- там, където бихме очаквали само r-. В "Етимологиите" под RUSKÂ е вписана думата на Нолдорин rhosc "кафяво"; по правило бихме променили думата в gosc в Синдарин, но във „Властелина...“ откриваме Rhosgobel като име на дома на един от магьосниците (По време на Съвета на Елронд Гандалф споменава „Радагаст Кафявия, който едно време живееше в Росгобел“). Едва ли това може да значи друго, освен „Кафяво село“., rhosc + gobel (последното виж под PEL(ES) в Етимологиите). Изглежда трябва да приемем, че rhosc е „кафяв“ на Синдарин, и да допуснем, че думата е производна на *SRUSKÂ, а не на RUSKÂ.

Rhûn "изток", е още една дума, в която Толкин очевидно не е могъл да прежали rh-. Думата е включена в тази си форма както в Етимологиите (LR:384 s.v. RÔ), така и в Приложение Е на „Властелина на пръстените“. Сродната дума на Куеня rómep също е спомената в тези два източника, което е някак странно. Ако на Синдарин е rhûn, идващо от първичното *srôpâ , и същият този елемент *srô- е дал началното ró в rómep на Куеня, то думата на Куеня би трябвало да е *hrómep! Първата част на rómep трябва да произхожда от *rô-, но не можем да свържем Синдаринското rhûn с *rôpâ, защото това от своя страна би дало сивоелфическото *rûn. Така че въпреки твърдението на Кристофър Толкин в Приложението на „Силмарилион“ под думата rómep, че думите на Синдарин rhûn, amrûn „са с еднакъв произход“ като rómep на Куеня, трябва да са се случили някакви промени в основата. Думата на Куеня трябва да идва от основата RÔ-, докато Синдаринските форми очевидно отразяват вариант на основата с представка S- : SRÔ-. Някъде из непубликувания материал без съмнение съществува текст, който обяснява защо в Синдарин може да има дума rhûn, докато в Куеня е rómep!

Може би думата rhas "валеж" също следва да се остави непроменена. Основата е KHARÁS, затова на Стар Синдарин формата би била *khrasse; началната комбинация khr може да се появи и в Синдарин като обеззвучено rh (В Приложение Е към „Властелина..“ Толкин пише, че Синдаринското rh обикновено било „производно на по-старо начално sr-“. Тези негови думи показват, че има и други първични комбинации, които биха дали този звук, макар да са се срещали по-рядко.) Освен това, при поправянето на rhas на rass би станало съвпадение с думата за "рог".

Обновяване на материала от Етимологиите

Ще се опитаме да обобщим как трябва да се гледа на материала от "Етимологиите", за да го обновим според по-късните открития на Толкин за еволюцията на Елфическия език.

1. В тези думи на Нолдорин, lh- трябва да премине в обикновено l- в Синдарин: lhaden (pl. lhedin) "open, cleared" (LAT), lhaeg "keen, sharp, acute" (LAIK), lhaes "babe" (LAP), lhaqr "бърз" (LAK2 – в Синдарин от „Властелина..“, формата трябва да е по-скоро lagor отколкото lagr), lhaiñ < lhein "свободен, освободен" (LEK в Синдарин от „Властелина..“, формата трябва да е по-скоро lain отколкото lein), lhalorn "бръст" (LALAM), lhalwen "бръст" (LALAM; мн.ч. lalwin, в Нолдорин грешен вариант на lhelwin, вече е обновен в Синдарин!), lhamb, lham "език" (LAB – на Синдарин трябва да е lam, регистрирана в WJ:394 cf. 416, отколкото lamb), Lhamthanc "змийски език", име на змей (STAK), lhanc "гърло" (LANK), lhand "open space, ниво" (LAT), lhand, lhann "широко" (LAD – на Синдарин трябва да е land, а не lann), Lhandroval (орлово име) (RAM; нова форма Landroval потвърдена в LotR3/VI ch. 4), lhang "мачете, меч" (LAG), lhant "clearing in forest" (LAT), lhasbelin "есен" (KWEL, LAS1), Lhasgalen "Зеленолист", име на Лаурелин (LAS1; cf. Eryn Lasgalen "Wood of Greenleaves" като ново име на Мраколес В Приложение Б на „Властелина..“), lhass "листо" (LAS1), lhath "throng of [?кожа]" (LATH), Lhathleg "остроух" (име) (LAS2), lhathrado и lhathro "заслушвам се в, подслушвам" (LAS2), lhathron "слушател, подслушвач" (LAS2), lhaug "топъл" (LAW), lhaws "коса" (същото gloss като на Куеня lokse, не Нолдоринското lhoch!) (LOKH), lhebéd "пръст" (LEP/LEPET), lheben "пет" (LEP/LEPEN/LEPEK), lhefi "лижа" (LAB; на Синдарин трябва да се пише по-скоро levi, отколкото lefi; Нолдоринското трето лице ед. ч. сег. Вр lhâf, споменато в Етимологиите, обаче става просто lâf), lhegin "бърз" (LAK2), lheitian "пускане, освобождаване" (LEK; новата форма leithian се среща в притурка към Етимологиите и освен това е потвърдена в публикувания „Силмарилион“), lheito "пускам" (LEK; формата leithia- намерена в по-горе споменатата притурка, е може би за предпочитане в Синдарин, отколкото просто да се сменя lheito с leitho, leitha-), lhend "мелодичен, сладък" (LIND), lhevon или lhifnir "Елф, оставащ назад?" (LEB/LEM) = Куеня lembi (но нолдоринските думи са в единствено, а не в множествено число; lembi, които по-късно Толкин нарекъл Avagi, на Синдарин Evaig, така че тези думи на Нолдорин може би трябва по-скоро да бъдат игнорирани, а не обновени), lhimb, lhim "риба" (LIW – в Синдарин от „Властелина..“ формата е по-скоро lim, отколкото limb), lhimplug "риба-дракон, морски змей" (LOK), lhimmid (минало време. lhimmint) "навлажнявам" (LINKWI; може би на Синдарин се е четяло limmida-, а не просто limmid), lhimp "мокър" (LINKWI), lhîn "вир" (LIN1), Lhîn Uial (име на място) (MUU), lhind, lhinn "мелодия, хармония" (LIN2 в Синдарин от „Властелина..“ формата трябва да е по-скоро lind, отколкото linn, но -linn може би е за предпочитане в съчетания като aerlinn), lhîr "row, range" (LIR2), lhoch "пръстенче" (LOKH), lhoda "плавам" (LUT), lhoeb "свеж" (LÁYAK – Синдаринската форма трябва да е laeb, а не loeb, заради друга преработка, направена от Толкин), Lhoebelidh и Lhoebenidh "Зелени елфи" (LÁYAK – тук също трябва да сменим ое с ае, ако думите трябваше да преминат в Синдарин, но по ред причини тези нолдорински думи в повечето случаи се пренебрегват и са излишни като Синдарински думи за „Зелени елфи“, тъй като се използват Laegil, Laegrim, Laegel(d)rim, ед.ч. Laegel, в WJ:385), lhong "тежък" (LUG1), lhonn "тясна пътека, проход" (LOD – По-старата Нолдоринска форма, която не е дадена, би била lhond, срвн. Куеня londë, в Синдарин от „Властелина..“ бихме очаквали lond, а не lonn; формата lond е всъщност спомената както под LOD, така и под AK), lhost "празен" (LUS), lhoth "цвете" (LOT(H)), Lhothland > Lhothlann "празен и широк", име на област (LAD; „Синдаринската“ форма Lothlann е потвърдена под LUS), lhû "време, (удобен) случай" (LU), Lhuien = Куеня Lórien, име на Вала (LOS), lhum "сянка" (LUM), lhumgen "сенчест" (LUM), lhûn "синьо" (LUG2; „Силмарилион“ обаче изглежда показва, че Толкин се е спрял на luin as като на Синдаринска дума за "синьо"; топоним като Lhûn се появява в публикувания „Силмарилион“, каквито и да са етимологията и значението му), Lhúndirien "Сини кули", друго име на Eredluin = "Сини планини" (LUG2; Кристофър Толкин цитира споменаване на Luindirien на друго място, и това може би е по-скоро Синдарин), Lhúnpodrim "Сини планини" (LUG2), lhunt "лодка" (LUT), lhûth "магия, омая" (LUG2), lhútha- "омайвам" (LUG2), Lhúthien "магьосница" (женско име = Lúthien) (LUG2).

2. Няколкото lh-думи от Етимологиите, които НЕ трябва да се променят в Синдарин (защото е ясно, че Толкин е редактирал тяхната етимология, свързвайки ги с основи, започващи на SL- вместо на L-): lhewig "ухо", lhaw "уши" (двете уши на един човек) (LAS2), lhûg "змия, змей" (LOK; виж lóke в Приложението на „Силмарилион“ for gloss). След преработката, трябва да приемем, че вместо това Толкин е въвел основи като SLAS- и SLOK-.

3. На Нолдорин думи на thl- или fl-, произлязло от sl-, които в Синдарин би трябвало вместо това да започват на lh-: thlaew, thloew "болно, болен" (SLIW; формата на Синдарин трябва да е lhaew, а не lhoew), thlê "фина нишка, паяжинна нишка" (SLIG), thlein "тънък, крехък, слаб", мн.ч.. thlîn (SLIN; в Синдарин от „Властелина...“, единственото число на думата би била по-скоро lhain, отколкото lhein), thlind, thlinn "фин, нежен" (SLIN; формата на Синдарин би трябвало да е lhind, не lhinn), thling "паяк, паяжина" (SLIG), thlingril "паяк" (SLIG), thlinn, thlind "фин, нежен" (SLIN), thliw, fliw "болест" (SLIW; формата на Синдарин би трябвало да е с дълга гласна, lhîw), thloss, floss "шепот или шумолене" (SLUS/SRUS). В думи на Куеня, които са производни от едни и същи основи, началните съгласни трябва последователно да бъдат променени от l- на hl-, ако трябва да се изпълни Толкиновата поправка навсякъде: lîpê "паяжина", lia "тънка нишка, паяжина", liantê "паяк" (всички от SLIG), lîvê "болест", laiwa "болно, болен" (всички от SLIW). Първичната форма slîndi "фин, крехък" трябва закономерно да е дала на Куеня lindê (по старата система) или hlîndê (по новата система), но във LR:386 s.v. SLIN, Толкин пише, че тя се е сляла с друга отделна първична дума lindâ "сладкозвучна", която после дала на Куеня linda (по двете системи!) Значенията на lindâ и slîndi се сливат, за да се появи по-общата дума "fair". Така slîndi не дава нито lindê, нито hlîndê, и няма нужда да настояваме за промяната на linda в hlinda, тъй като по форма тази дума първоначално произлиза от lindâ (обикновено първично l- без да се е променило на Куеня).

4. В тези думи на Нолдорин, rh- трябва да премине в обикновено r- в Синдарин: rhaep "изкривен" (RAG), rhaes (вероятно погрешно четене на *rhass) "рог" (и по-точно рог на живо животно, но се използва и за планини; Синдаринската форма rass е спомената в Приложение Е на „Властелина...“) (RAS), rhaew "схващащ" (RAK), rhafn "крило (рог), удължен връх от една страна, и пр." (RAM), rhain < rhein "граница" (REG; формата на Синдарин би трябвало да бъде rain, а не rein), rhamb, rham "стена" (RAMBÂ; формата на Синдарин би трябвало да бъде ram [потвърдена в Приложението на „Силмарилион“], а не ramb), Rhamdal "край на стена", име на местност в източен Белерианд (TALAM; новата форма Ramdal потвърдена в публикувания „Силмарилион“), Rhân "луна" (RAN, THIL), rhaпс мн.ч. rhenc (арх. мн. ч. rhengu) "ръка (от китка до рамо – бел. пр.)" (RAK; не арх. мн.ч.. rhenc може би трябва да бъде raпс, а не репс в Синдарин от „Властелина“), rhandir "скитник, пилигрим" (RAN), rhasg "рог" (и по-точно рог на живо животно, но се използва и за планини) (RAS), rhaud "метал" (RAUTÂ; Толкин е променил значението на "мед" (в смисъл на метала мед- бел. пр.)), rhaudh "кух, хлътнал" (ROD), rhaug "демон" (RUK), rhaup "странстващ" (RAN), rhaw (1) "бряг" (най-вече речен) (RAMBÂ), (2) "пустош" (RAB) (3) „лъв“ (RAW; формата за множествено число rhui "лъвовете", посочена там, в Синдарин би била гое, а не rui), rhedhi "жъна" (RED), rhein (< rhoein) "диря, следа, отпечатък" (RUN; формата на Синдарин би трябвало да е rain, а не rein или roein), rhemb, rhem "многоброен, повтарящ се" (RIM; формата на Синдарин би трябвало да е rem, а не remb), rhenio (1) "отклонявам се" (RAN), (2) rhenio "бягам, отплавам; скитам" (RAM; последното "rhenio" е очевидно погрешно разчитане на rhenio в ръкописа на Толкин, така ч формата на Синдарин би трябвало да е revio), rhes "клизура" (RIS), rhest "резка" (същ.) (RIS), rhî "корона" (RIG), Rhian ("корона-дар", женско име) (RIG; формата на Синдарин Rîan съществува в публикувания „Силмарилион“), rhîb- "тека като [?порой]" (RIP; разчитането на gloss не е сигурно; спрегнатите форми rhîmp и rhîmmo във всеки случай трябва да са с r-, а не с rh- на Синдарин), Rhîbdath (и Rhîmdath) "Rushdown" (име на река) (RIP), rhien, rhîp "коронована дама" = "красилица", също като прил. "коронован" (TÂ/TA3, RIG; формата на Синдарин трябва да бъде rîp, а не rîen), rhîf "ръб, край, граница" (RÎ; формата на Синдарин вероятно трябва да се изпише rîw, а не rîf), rhîmb, rhîm (1) "тълпа, множество" (RIM; формата на Синдарин трябва да е rîm, а не rîmb), (2) "вир или езеро (в планина)" (RINGI; отново, формата на Синдарин трябва да е rîm, а не rîmb), rhîngorn, rhîp-gorn "кръг" (RIN, KOR), rhînc "помръдване, трепване, внезапно движение" (RIK(H)), rhînd, rhînn "кръг", също и като прил. "кръгъл" (RIN; формата на Синдарин трябва да бъде rînd, а не rînn), rhîng "студен" (RINGI); rhîs "клизура" (RIS; на Синдарин се предпочита по-скоро изписването rîss, отколкото rîs), rhîs "красилица" (RIG), rhîsto "режа" (гл.) (RIS), rhîtho "трепване, помръдване, грабване" (RIK(H)), rhoeg "изкривен, извит, погрешен" (RÂYAK; на Синдарин формата би трябвало да е по-скоро gaeg, отколкото goeg), rhofal мн.ч. rhofel "голямо крило (на орел)" (RAM; на Синдарин, единственото число трябва да се изпише roval, а не rofal, срвн. името на орел Landroval, и мн.ч. може би трябва да е rovail, а не rofel или rovel), rhom "рог, тромпет" (ROM; новата форма rom е потвърдена в WJ:400), rhomru "звук от рогове" (ROM), rhond, rhonn "пещера" (ROD; формата на Синдарин

трябва да е *rond* , а не *ronn*; тази форма е потвърдена в WJ:414, макар че Толкин е бил въвел нова етимология), *rhoss* (1) "дъжд" (ROS1), (2) "излъскан метал" (RUS), *rhû* "силен звук, звук от тромпет" (ROM), *rhuiw* или *rhui* "лов, ловуване" (ROY1), *rhûn* " 'преследвач', „ловджийско куче" (ROY1).

5. Няколкото думи, започващи на *rh*, от Етимологиите, които НЕ трябва да се променят при преминаването им в Синдарин, (защото Толкин е преработил етимологиите им, свързвайки ги с основи на SR- вместо на R-): *rhosc* "кафяв" (RUSKÂ), *rhûn* и *rhufen* "изток" (RÔ; *rhufen* е спомената като архаизъм или дума, присъща на поетичния език; по-често се изписва *rhiven* според системата, която Толкин използва във „Властелина...“). Може би *rhass* "валеж" (KHARÁS) също не трябва да се променя; виж по-горе.

6. Думите на Нолдорин, които започват на *thr-*, произлязло от *sr-*, които в Синдарин вместо това трябва да започват на *rh-*: *thribi* "драскам" (SRIP) и *thross* "шепот или шумолене". (За последното, виж SLUS, SRUS; в този случай основата очевидно е SRUS – докато на Куеня думите *lussë* и *lussa-*, "шепот" и „шепна“, трябва да произлизат от SLUS: затова те несъмнено трябва да се променят в *hlussë* и *hlussa-* , ако искаме да доведем докрай преработката, направена от Толкин.)